

Dorpsbelangen
Dwarsgracht
Jonen

VERSCHOLEN PAREL

van de Wieden

DORPSPLAN **2018**
Dwarsgracht & Jonen **2023**

Dromen van Dwarsgracht in 2023

Donker en stil

Het zijn de dagen tussen Kerst en Oud- en Nieuw. Zou je Dwarsgracht filmen met een drone, dan zie je een fonkelende parel omzoomd door het donker, écht donker. Van het Kanaal naar het dorp slingert langs de Cornelisgracht een dun lint van licht. De huizen zijn stijlvol verlicht, kerstbomen staan te schitteren in tuinen en op bruggen. Het fietspad naar Jonen is al van vóór de Hoge Brug spaarzaam verlicht. Datzelfde geldt voor de parkeerplaats en steigers van Jonen. En boven dit al strekt zich een oneindige sterrenhemel. Menig gast verzucht: “Ik dacht dat je die alleen op Franse campings zag”. De krekels ontbreken, hier zingt de stilte. Echte stilte.

Saamhorigheid

Het was weer een prachtig jaar. Het begon al eind januari. De IJclub kon warempel eindelijk weer eens haar jaarlijks ge-update draaiboek in praktijk brengen: de eerste toertocht sinds elf jaar. In drie dagen tijd viel de beslissing én moest er gereden worden, werkelijk álle dorpelingen droegen hun steentje bij. Wat een saamhorigheid: van de verkeersregelaars en stempelaars in de snijdende kou, tot de oude bewoonster die de hele dag haar toilet schoon hield voor honderden schaatsers.

In het voorjaar opende de Fotoclub in het Dorpshuis een tentoonstelling van de beste foto's en filmpjes van de Dwarsgrachtiger Natuurtocht. Het mooiste beeld is genomen van een schaatser in het tegenlicht van de ondergaande zon bij Jonen.

Bloeiend en creatief dorpsleven

De jury van de Tuinverlichtingswedstrijd heeft het moeilijk. De meeste bewoners doen mee: van good old waxinelichtjes en fakkels tot hightech lichtplan, aan creativiteit geen gebrek. Wie oh wie te belonen met de eerste prijs? Komende zaterdag is de 77e Gondelvaart. Het is elk jaar weer een hele toer voor alle vrijwilligers: bouwers, kaartverkopers, punteraars en de organisatoren van de Oranjevereniging.

Wonen en werken

Door de week wordt er in en om het dorp hard gewerkt, de rietsnijders varen hun inmiddels gedroogde bossen naar de opslag of eigen schuren, natuur- en wegwerkers daveren op hun machines over weg en water. In de tuinen wordt gras gemaaid, blad geblazen of gesnoeid. In de winter hoort het streige branden er gewoon bij. De snijders houden wel rekening met de wind.

Rustig en natuurlijk

Een zomerse zondag, het grachtwater klotst gemoedelijk tegen de beschoeiing. De hortensia's juichen je tegemoet, het wit van bruggen en vonders blikkert in de zon. Menig Dwarsgrachtiger relaxt in zijn tuin, de één kijkt met plezier naar de af en toe voorbij varende bootjes en zwaait enthousiast als een bekende passeert. De ander trekt zich liever terug met vrienden op zijn terras achter het huis. De draai- en ophaalbruggen hoeven maar een enkele keer open. Zondags is het stil in het dorp, de tuinmachines zwijgen. Alleen de vogels in het voorjaar zijn oorverdovend en af en toe een blaffend ree in het riet.

Ons Dorpshuis

In Ons Dorpshuis is het vaak een drukte van belang. Lachsalso's op toneelavonden, de oefenklanken van het koor en op de wekelijkse Peuterochtenden delen (groot)ouders onderling de oppas. 's Avonds geeft Ons Dorpshuis ruimte aan vergaderingen van de vele verenigingen.

Van brainstormen tot Dorpsplan

De titel *Verscholen parel in de Wieden* vertelt precies waar de inwoners van Dwarsgracht en Jonen voor kiezen: een kostbaar kleinood dat vooral één is met zijn natuurlijke omgeving. We hoeven niet zo nodig ‘ontdekt’ te worden. Daarover zijn we het roerend met elkaar eens. Zo bleek in de uitgebreide voorbereidingen voor dit Dorpsplan 2018-2023.

Op 7 juni 2014 maakten enkele dorpelingen een ballonvaart. Deze droomvlucht leverde prachtige foto's op en werd de inspiratiebron voor het dromen over Dwarsgracht. Op de brainstorm-bewonersavond van 6 april 2017, nodigden we elkaar uit tot dromen: wat vinden we zo mooi dat we het willen bewaren? En wat valt er nog te wensen? Op 18 oktober kwamen we weer bijeen. Eerste praatten we over de dilemma's die uit de eerste ideeën naar voren kwamen, bijvoorbeeld: *“Ons kalme, karakteristieke dorp”* en *“Verdiensten aan toeristen”* of *“Stille zondag”* en *“Maaien, snoeien, scheren en blazen wanneer het jou uitkomt”*.

Daarna legden we alle op de eerste avond verzamelde ideeën weer aan de aanwezigen voor en brachten samen een rangschikking aan.

De Top 3 was heel duidelijk. De overige ideeën laten we niet verloren gaan, deze krijgen in de loop van de komende vijf jaar onze vervolgaandacht.

Hoge participatiegraad

Het kostbaarste is niet eens het schilderachtige dorpsgezicht of de schoonheid (in beide opzichten) van de omringende rietvelden en meren. Het meest bijzonder is het rijke sociaal leven in de dorpen. Dwarsgracht en Jonen kennen met zo'n honderd huizen en woonboten negen officiële stichtingen en verenigingen. Deze organiseren samen talloze activiteiten en projecten: Gondelvaart, natuurwerkdagen, mantelzorg, zonne-energie en nog veel meer. Daarbij komen een heleboel informele bijeenkomsten, cursussen en andere activiteiten als de Eettafel, het koor, de fotoclub, toneelvereniging, Vrouwen-Doe-Avond, handwerkmiddag, leesclub en de Punterpuzzeltocht. *Ons Dorpshuis* is hierin het stralende middelpunt en in ons dorpsblad de *Dwarsuut*, lezen we elk kwartaal over al die evenementen, avonden, verenigingen en stichtingen.

Kortom: Dwarsgracht en Jonen tonen veel eigen initiatief, betonen zich een ware participatiesamenleving in pocketformaat. Gewoon omdat we van oudsher op elkaar zijn aangewezen én omdat ook nieuwe inwoners zich werkelijk betrokken voelen en willen inzetten.

Toch kunnen we niet alles zelf, natuurlijk zijn er ook zaken waarvoor we naar de Gemeente Steenwijkerland kijken. Allereerst voor de:

Top 3

1. Het bewaken van de diversiteit in het dorp; zowel qua leeftijd: ook jongeren moet er kunnen (blijven) wonen, als de balans tussen 'oorspronkelijke', nieuwe en vakantiehuis-Dwarsgrachtigers. Overigens speelt dit vooral in Dwarsgracht, minder in Jonen.
2. Het mogelijk blijven van kleinschalige bedrijvigheid, Dwarsgracht moet een woon- én werkdorp blijven.
3. De (water)wegen, fiets- en voetpaden zijn in goede staat en toegankelijk voor mensen die gebruik maken van een rollator, rolstoel of ondersteunende arm.

De komend vijf jaar hopen wij onze plannen in goede samenwerking met de bewoners én de Gemeente te verwezenlijken.

Bestuur Dorpsbelangen

Willem de Jong (voorzitter)

Siberta Hassing (secretaris)

Ina Knol-Visscher (penningmeester)

Henk Petter

Marjolein Sparnaay

Verzamelde doelen en ideeën

Dwarsgrachtigers voelen zich thuis

Passend wonen voor iedereen

Doel: De dorpen kennen een harmonieuze mengeling van bewoners, ongeveer zoals nu: 1/3e geboren Dwarsgrachtigers, 1/3e permanente nieuwkomers en 1/3e vakantiegasten. De leeftijdsopbouw is evenwichtig.

Wat er voor nodig is:

- De gemeente maakt het levensloopbestendig (ver)bouwen voor drie generaties onder één dak mogelijk.
- De gemeente biedt kansen voor inbreiding: nieuwe woningen in de dorpsstijl op verloren stukken land.

Thuis in de openbare ruimte

Doel: Behoud van onze beschermde dorpsgezichten, het dorpskarakter een plaats geven in toekomstige ontwikkelingen, zonder de huidige situatie te bevriezen.

Wat er voor nodig is:

- De gemeente vervangt de huidige lantaarns door authentieke exemplaren, bijvoorbeeld het Belt-Schutsloot-model. Mogelijk in combinatie met het Energieplan.
- Dorpsbelangen is alert op de status van onze 'beschermde dorpsgezichten', volgens de in het Bestemmingsplan vermelde aanwijzingen en verschaft de inwoners hierin inzicht.

Doel: Afdoende afvalvoorziening, voor toeristen en inwoners, zeker ook in Jonen.

Wat er voor nodig is:

- Gemeente plaatst afvalbak voor toeristen op de parkeerplaats bij de eerste loswal.
- Gemeente past de leeg-frequentie voor de openbare afvalbakken speciaal in het toeristenseizoen aan.

Verkeersveiligheid

Doel: Onze enige toegangsroute – Cornelisgracht en Rietlanden is veilig voor aanwonenden en verkeersdeelnemers, ook als we (bijvoorbeeld trekkers) elkaar moeten passeren.

Wat er voor nodig is:

- Gemeente legt stroken grasbetonblokken langs het asfalt en voorkomt zo dat weggebruikers van een te scherpe asfaltrand kukelen.
- Gemeente zorgt voor toereikende parkeerhavens voor alle woonboten.
- Gemeente brengt belijning aan die de zijkanen markeert.

Goed toegankelijk

Doel: De (water)wegen, fiets- en voetpaden zijn in goede staat en toegankelijk voor mensen die gebruik maken van een rollator, rolstoel of ondersteunende arm.

Wat er voor nodig is:

- Aan de hand van het jaarlijkse schouwrapport bespreken afgevaardigden van de gemeente en van het dorp welk onderhoud gepleegd gaat worden. Denk aan: vervanging wrakke brug- en vonderplanken, schilderen relingen, herstelling verrotte beschoeiing en wijkende brughoofden, egaliseren op en afritten van pad naar brug of vonder.
- Natuurmonumenten pleegt dusdanig groenonderhoud langs de fietspaden naar Jonen (van Jonenweg tot aan de Hevenweg) dat de volle verhardingsbreedte gebruikt kan worden.

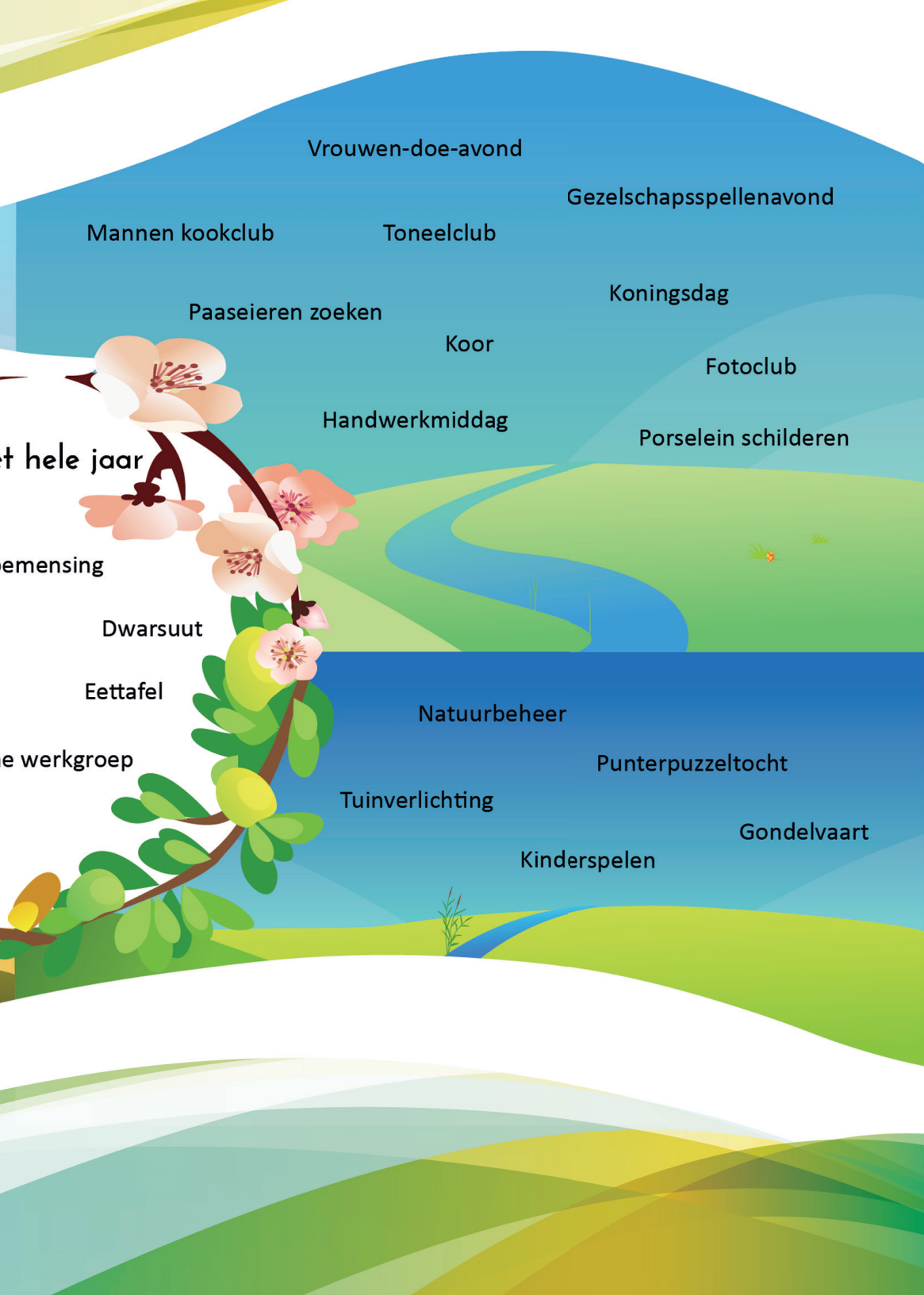
Doel: Voldoende parkeergelegenheid ook voor de huizen achter de gracht.

Wat er voor nodig is:

- Gemeente richt de parkeerplaatsen voor de Middenbuurt dusdanig in dat je aan beide zijden 'verhard' kunt uitstappen. Het aantal beschikbare plaatsen wordt uitgebreid.

Activiteiten in Dwarsgracht

-
- Nieuwjaarsreceptie
Gezelschapsspellenavond
Koor
Handwerkmiddag
Fotoclub
- Sneeuwruimen
Mannen kookclub
Kerstdiner chantant
Vrouwen-doe-avond
Porselein schilderen
Sinterklaas
Oliebollen en carbidschieten
Schaatstoertochten of schaatsen in Heerenveen
- Handwerkmiddag
Burendag klussen
Vrouwen-doe-avond
Fotoclub
Koor
Mannen kookclub
Gezelschapsspellenavond
Porselein schilderen
- (Bijna) het h
AED bem
Dwarsflits
Leesclub
Historische w

Vrouwen-doe-avond

Gezelschapsspellenavond

Mannen kookclub

Toneelclub

Paaseieren zoeken

Koningsdag

Koor

Fotoclub

Handwerkmiddag

Porselein schilderen

...t hele jaar

...emensing

Dwarsuut

Eettafel

...e werkgroep

Natuurbeheer

Punterpuzzeltocht

Tuinverlichting

Kinderspelen

Gondelvaart

Dwarsgrachtigers doen het samen

Leefbaar

Doel: *Ons Dorpshuis* blijft het stralend middelpunt van de cohesie in het dorp. Hier voelen álle bewoners zich thuis: wie in het dorp geboren is én wie er later zijn thuis vond, onderlinge verschillen vallen hier weg.

Wat er voor nodig is:

- De bewoners beheren, onderhouden en exploiteren *Ons Dorpshuis*.
- De verenigingen en andere bewoners organiseren hier de talloze activiteiten, blijven zich ontwikkelen en richten zich daarbij op de behoeften van het dorp.
- De gemeente voorziet indien nodig in groot onderhoud.

Zorg voor en met elkaar

Doel: Dorpsbewoners staan er niet alleen voor.

Wat er voor nodig is:

- Dorpsbewoners hebben aandacht voor burens die dat nodig hebben, de één doet dat als vanzelfsprekend uit naoberschap, de ander voelt zich eerder geroepen via georganiseerde mantelzorg.
- Dorpsbewoners bemensen de AED bij het Dorpshuis en laten het benodigde onderhoud verzorgen.

Dwarsgrachtigers zijn actief

Behoud en ontwikkeling van werkgelegenheid

Doel: Dwarsgracht is een woon- én werkdorp, heeft altijd bedrijvigheid gekend.

Wat er voor nodig is:

- Gemeente faciliteert zo nodig lokale zelfstandige ondernemers, bijvoorbeeld door het bouwen van kleinschalige bedrijfspanden mogelijk te maken.
- Het Nationaal Park Weerribben-Wieden, c.q. beheerders Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer gaan hierin mee.

Vrijtijdseconomie

Doel: Dwarsgracht is de verborgen parel van De Wieden.

Wat er voor nodig:

- Gemeente staat alleen kleinschalig toerisme toe: geen hotels, geen extra rondvaartboten. En reguleert de verhuur en door verhuur van gehele huizen via landelijke of internationale organisaties.
- Gemeente markeert parkeerplaatsen bij de eerste loswal duidelijk.
- Gemeente en/of Stichting Weerribben-Wieden plaatsen een bescheiden informatiepunt (à la Belt-Schutsloot) en maken een (plezier)botenhelling bij die parkeerplaatsen.
- Door bewegwijzering en elektrische laadpunten worden (met name snel-) fietstoeristen verleid niet over de paden langs de gracht te rijden, maar over de weg.
- Stichting Weerribben-Wieden bevordert dat fietsroutes niet langs de gracht maar over de weg leiden, wandelroutes zijn wel welkom.

Landelijk gebied als 'promotor'

Doel: Uniek aan Jonen en Dwarsgracht blijven de stilte en het donker; de flonkerende sterrenhemel.

Wat er voor nodig is:

- De inwoners respecteren zo veel mogelijk de 'zondagsrust'.

Profielen van de formele organisaties

Vereniging Dorpsbelangen Dwarsgracht-Jonen

(Plaatselijk Belang Dwarsgracht Jonen)

www.dwarsgracht-jonen.nl

Doel van de vereniging is het behartigen van de leefbaarheid in Dwarsgracht en Jonen in het algemeen en van de belangen van de bewoners, zowel collectief als individueel. Een belangrijke taak is het contact met de Gemeente Steenwijkerland, voor wie het Plaatselijk Belang het aanspreekpunt is. Belangrijke besluiten worden uitsluitend na overleg met de Ledenvergadering genomen.

Stichting Dwarsgrachts Gemeenschapshuis

www.dorpshuis-dwarsgracht.nl/algemeen

Stichting Dwarsgrachts Gemeenschapshuis stelt zich ten doel het oprichten, in stand houden en exploiteren van het Dorpshuis in Dwarsgracht ten behoeve van de ontplooiing van het verenigingsleven, de vrijetijdsbesteding en het bevorderen van de onderlinge contacten tussen de bewoners van Dwarsgracht en omgeving en anderen die aldaar verblijven.

Vereniging Nederland en Oranje

www.gondelvaartdwarsgracht.nl

www.facebook.com/gondelvaartdwarsgracht

www.youtube.com/user/gondelvaartdwarsgr

Naast de viering van Koningsdag is de Vereniging Nederland en Oranje - in de volksmond de Oranjevereniging – de organisator van het jaarlijkse Volksfeest, met als hoogtepunt de Gondelvaart. De vereniging is na de Tweede Wereldoorlog opgericht. Het eerste Volksfeest vond plaats in 1946 en daarbij dan ook de eerste gondelvaart.

IJclub Ons Belang

www.ijclubdwarsgracht.nl

www.facebook.com/IJclubDwarsgracht

De IJclub organiseert afhankelijk van de ijsomstandigheden toertochten van 8, 15 en 35 unieke kilometers door het Nationaal Park Weerribben-Wieden. Ze zijn innovatief en werken samen met de KNSB en andere IJclubs, gewestelijk en regionaal.

Vereniging Samen voor onze zorg

www.samenvooronzezorg.nl

Het doel van de vereniging is:

Het bevorderen dat (kwetsbare) mensen met plezier in Dwarsgracht en Jonen kunnen blijven wonen en kunnen blijven participeren in de samenleving door het organiseren van diensten en voorzieningen in Dwarsgracht en Jonen, op basis van de vraag binnen de gemeenschap; het voorkomen dat inwoners vanwege hun zorgbehoeften noodgedwongen moeten vertrekken uit Dwarsgracht of Jonen; het vergroten van de onderlinge solidariteit van de inwoners van Dwarsgracht en Jonen door samen te zorgen voor een goed sociaal klimaat waar alle inwoners van kunnen profiteren.

Energiecoöperatie De Wieden-Weerribben

www.dewieden-weerribben.nl

Energiecoöperatie de Wieden-Weerribben U.A. wil het gebruik van fossiele energiebronnen terugdringen en de zelfvoorziening op het gebied van duurzame energie in de omgeving Dwarsgracht & Jonen vergroten. De coöperatie organiseert de aanleg en het onderhoud van zonnepanelen op (stal-)daken in de regio. Het initiatief staat open voor alle bedrijven en inwoners in de regio Steenwijkerland. Door de kosten voor de aanschaf, aanleg en onderhoud te delen, kan de coöperatie een financieel aantrekkelijke regeling aan de deelnemers presenteren.

Ondernemersvereniging Dwarsgracht-Jonen

Behartiging van de (im)materiële belangen van de ondernemers in Dwarsgracht en Jonen.

Naobers van Zudert

Stichting voor het behoud van het dorpslandschap van Dwarsgracht-Zuid

www.naobersvanzudert.nl

In de nazomer van 2004 werd door een aantal bewoners van Dwarsgracht Zuid opgemerkt dat het dorpslandschap in hun dorp langzamerhand aan het veranderen was door het verdwijnen van het agrarische gebruik. Hooi- en weilanden, die tot voor kort nog in gebruik waren werden niet meer gemaaid of door vee beweid. Deze graslanden verruigden hierdoor steeds meer en er ontstond steeds meer moerasbos. Het karakteristieke dorpslandschap van Dwarsgracht-Zuid met zijn bijzondere flora, fauna en geschiedenis dreigde door deze ontwikkeling te verdwijnen. Bloemrijke hooi- en weilanden, sloten, hakhout en andere beeldbepalende landschapselementen zoals (vrucht-)bomen en knotbomen zijn een essentieel onderdeel van het dorpslandschap en moeten onderhouden worden. De Stichting Naobers van Zudert voert dit onderhoud uit.

Stichting Natuurlijk Jonen

www.natuurlijk-jonen.nl

De stichting heeft ten doel het behouden en versterken van het oorspronkelijk dorpslandschap met bijbehorende natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden in Jonen door het uitvoeren van het onderhoud van het dorpslandschap en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest uitgebreide zin.

COLOFON

Verscholen parel van de Wieden
Dorpsplan Dwarsgracht & Jonen
2018-2023

Januari 2018
Bestuur Dorpsbelangen

Tekst: Marjolein Sparnaay &
Siberta Hassing

Fotografie: Omslag: Ina Knol
Binnenwerk: Henk Knol

Vormgeving: Karlijn Knol

